

PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU NÕUKOGU

PROTOKOLL

Tallinn

7. detsember 2011 nr 7.2-6/8

Algus kell 11.00, lõpp kell 13.30

Juhatas Helir-Valdor Seeder
Protokollis Liina Stranberg

Võtsid osa: Helir-Valdor Seeder, Andres Oopkaup, Toomas Kevvai, Urmas Ingver, Jaan Kallas, Aavo Mölder, Sirje Potisepp, Ly Rand, Kalle Reiter, Ivar Sikk, Ants Varblane, Vahur Vingisaar, Mait Klaassen, Kristjan Piirimäe, Avo Samarüütel, Juhan Särgava,

Puudusid: Ants Noot, Aivar Kallas, Indrek Laas, Vello Ilves, Tiit Niilo, Kaul Nurm (asendas Jaak Herodes), Tiina Saron, Margus Timmo, Kalmer Visnapuu

Kutsutud: Peeter Seestrand, välissuhete ja arenduse asekanstler; Kalle Liebert, ministri nõunik; Mai Talvik, põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja; Henno Nurmsalu, maaelu arengu osakonna juhataja; Katrin Rannik, põllumajanduskeskkonna büroo juhataja; Ülle Puusta, maaettevõtluse büroo juhataja; Karina Loi, avalike suhete osakonna pressiesindaja; Eilike Paas, avalike suhete osakonna koosseisuväline peaspetsialist; Valentina Sagris, põllumajandusturu korraldamise osakonna nõunik; Veronika Vallner-Kranich, Ragni Raiste, põllumajanduse otsetoetuste büroo peaspetsialistid; Liina Peetsu, PRIA otsetoetuste osakonna nõunik.

Päevakord:

1. Täiendavate otsetoetuste väljamakse võimalused ja aeg 2012. aastal
2. Aktiivne põllumajandustootja – definitsioon ÜPP tuleviku määrustes
3. Põllumajanduskultuuride klassifikaatori täpsustamine
4. Ülevaade 2012. aasta riiklikest toetustest

Seeder: Meil on päevakorras neli punkti. Kohapeal tõstatatud küsimusi saame lõpus juurde lisada. Alustame esimese punktiga ja seejärel annaksin ülevaate neljandast punktis.

1. Täiendavate otsetoetuste väljamakse võimalused ja aeg 2012. aastal – ülevaate andis põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja Mai Talvik

Ingver: Mis tüüpi on need 200 ettevõtet, kes täiendavaid otsetoetusi ei saa. Kas pool nendest on ettevõtted, kellel on üle 100 lehma ja pool on suuremad teraviljakasvatajad? Kuidas valisite 200 ettevõtet?

Talvik: see sõltub, millises vahekorras on täiendavate otsetoetuste ja ühtse pindalatoetuse makse. Kui taotlejale väljamaksmisele kuuluvaid täiendavaid otsetoetusi on suhteliselt vähem ja ühtse pindala toetuse hektareid on rohkem, siis see arvestuslik vähendussumma läheb suuremaks ja väiksem summa täiendavaid otsetoetusi jääb välja maksmata. Kuna arvestused on hinnangulised ja tootjaid on tabelis kokku 16 700, siis lugesime kokku ainult lõpptulemused.

Ingver: vabanev raha, mis jääb modulatsiooni tulemusena ÜPTst üle, hinnanguliselt 50 tuhande hektari kohta, kas see raha jääb Euroopasse või saame me seda ise kasutada?

Talvik: See jääb Euroopasse ja jääb välja maksmata. Olen küsinud maaelu arengusse ülekandmise kohta ja öeldi, et see tehti perioodi alguses ära.

Seeder: Siis on esialgne info muutunud. Mina sain algul aru, et see raha jääb liikmesriiki ja seda saab kasutada maaelu arengu vahendite hulgas.

Talvik: määruse tekstis on kirjutatud tõesti nii, et kõik modulatsioonist tekkiv raha jääb liikmesriiki. Kui küsisime, et missuguse menetluse alusel saame summat tõsta, siis öeldi, et menetlus on komisjoni tasemel läbi viidud ja üheks aastaks ei ole seda võimalik enam teha.

Seeder: See ei ole ju kooskõlas määrusega.

Oopkaup: kui ma õigesti mäletan, siis komisjon pidi ise prognoosima, et kui suur summa selle 4 protsendi alla läheb. Kuna nemad toleaege põllumajandusettevõtete struktuuri järgi Eestis prognoosisid, et summa üle ei lähe, siis ei ole see eelarves tõstetud teise samba rahadesse. Tol hetkel on komisjoni menetluse jätud 0, siis täna nad enam eelarveliselt seda sinna juurde tõsta ei saa. See on komisjoni jäikus.

2012. aastal oleme me 90 protsendi tasandil EL liitumislepingus kokku lepitud tasemest, mille tõttu võetakse meilt ainult 4 protsenti ära.

Seeder: 4 protsendiga peaks edasi tegelema, kui määrukses on kirjas, et see jääb liikmesriiki. Võime ju pärast eelarve täitumist küsida, et nii palju jäi üle ja see raha peab meile lisanduma maaelu arengu kavasse. Seda saab aasta lõpus teha, kui on täpselt teada 4 protsendi osakaal.

Ingver: rahavoogude kohta küsimus. Põllumajandusettevõtte jaoks on see vastuvõetamatu, kui väljamaksed tulevad detsembris. Peame täiendavalt krediidiliini ajama, meile läheb see väga kalliks maksmata. Küsimus ei ole ettevõtetes, kellega saab teha lepinguid, et kui makstakse juunis välja teatud osa veisetootust ja ta on lepingule alla kirjutanud, et pärast saab seda ÜPT rahast vähendada. Muidu karistame sellega väga suurt osa meie ettevõtjaid.

Seeder: Siin on päris mitu küsimust. Tootja jaoks on selge, et see oleks soodsam, et makstaks välja mingi osa traditsioonilisel ajal ja siis tehakse hiljem tasaarveldus. PRIAle toob see kaasa ilmselt oluliselt rohkem tööd, arvestust ja bürokraatiat. Teine asi on see, et peame maandama riskid nii, et oleks üldse võimalik hiljem tasaarveldusi teha. Et ei tekiks olukorda, kus oleme raha välja maksnud nendele, kellele poleks pidanud sellises mahus välja maksmata, ja hiljem tagasi võtta võimalik pole. Siin on kaks suurt probleemideringi.

Kallas: Valus on mõlema variandi puhul. Ühel juhul kassavoogude teema ehk juunikuine laekumine, mis on oluline igas majandusaasta aruandes. Teise variandi puhul tuleb umbes tuhandel taotlejal aasta lõpus, kus nad oma ÜPT ja täiendavate otsetoetuste maksed saavad jaanuari lõpus ja veebruari esimeses pooles, just selle sama ümberarvestamise tulemusena. Arvestust ei ole võimalik alustada enne 5.-6. detsembrit. Välja saab maksta alles siis, kui kõik tasaarveldused on tehtud. Seal võib tulla palju ootamatusi. Komisjoni audiitorid jälgivad pingsalt tasaarveldamise teemat praegu kõikides riikides.

Särgava: Loomapidajad peavad panka minema ja lepingud sõlmima, igaühel läheb 2-3 päeva. Meie jaoks on see väga tõsine probleem. Kui seda saab riigi raha ja –aparaadiga kuidagi leevendada, siis oleks see meile suureks kergenduseks.

Seeder: Peame mõtlema, mis oleksid need lahendused. Parim oleks see, kui me suudame kevadel traditsioonilisel ajal mingi osa ikkagi välja maksta. Peame mõtlema töömahule ja riskide minimeerimisele. Tõenäoliselt on tegu suhteliselt väikese osaga, kus see risk võiks tekkida, aga peame ka selle väikese osa igal juhul välistama. Komisjoni sanktsioonid võivad meile oluliselt kallimaks minna ja see läheb ainult toetustest ja võib olla kordades suurem.

Ärme siin täna seda maksmisaega lõplikult lukku lööme. Mõtleme ja räägime PRIAga veel kord läbi, kas leiame mingeid lahendusi. Kõik on teadlikud, et realselt on see oht olemas. Saame kindlasti veel kokku enne lõpliku otsuse tegemist.

Talvik: Kuna küsimus on ka määruse muudatuses, siis palju meil aega pole. Märtsi algusest on tavaliselt vastuvõtt, siis oleme soovinud jaanuari kuus määruse lõplikult alla kirjutada.

Seeder: Hindame riski suuruse ära. Kui risk on marginaalne, siis vast saame välja maksta tavapärasel ajal. Juhul kui risk on olemas, siis muidugi peame jääma aasta lõpus maksmise juurde.

2. Ülevaade 2012. aasta riiklikest toetustest – minister Helir-Valdor Seeder

Ingver: kui täiendavate otsetoetuste summa on indikatiivselt 25 või 27 miljonit, ega siis Euroopa Komisjon ei ole ju piiranud meil ühikumäära. Kui me nüüd näeme, et otsetoetuste saamisel ei ole teatud ettevõtetal õigus, siis selle võrra suureneb teistel ühikumäär või siis tehakse kõigile ühe määraga see arvutus ja siis jääb vaba raha mingiks muuks otstarbeks. Kumba pidi mehhanism on?

Talvik: praegu kehtivas Komisjoni otsuses 2012. aasta kohta on seotud toetustel (ammulehm ja utt) kehtestatud ühikumäär, teistel on kehtestatud sektori ümbrik. Kuna nad ütlevad, et nad vastavalt töödokumendile teevad meile sinna mingi lisaklausli, siis väga palju sõltub sellest, mis nad sinna lisaklauslisse kirja panevad. Kui sinna kirjutatakse, et ülemmäärad jäävad selliseks nagu nad on nende toetuste puhul, kus on ühikumäär määratud, ja peab jälgima ainult individuaalset väljamakset, siis võib-olla meil on mingi paindlikkuse võimalus. See on jälle väga keeruline PRIA arvestada. Kui sinna kirjutatakse midagi rohkemat, mida ma ette näha ei oska, siis võib see asi olla keerulisem.

Ingver: et kui lepitakse kokku, et veisetoetust on sellest näiteks 10 miljonit ja siis jagatakse see ära kvoodikilode peale, saadakse näiteks 0,015 eurot kvoodikilo kohta. Kuna nüüd on näha, et 30% piimatootjatel pole õigus saada kvooditoetust, kas siis suurendatakse kolmandiku võrra seda ühikumäära või tõstetakse see raha kõrvale.

Oopkaup: meile on ette antud maksimaalne võimalik ühikumäär. Lahtiseotud ümbrik tekkis ka maksimummäärast, mis oli liitumislepingus kokku lepitud maksimaalne lubatud määr.

Ingver: 36,9 mln € on raha eraldatud, praegu saame 25 välja maksta, jääb 11,9 alles – see oleks sellisel juhul, kui me jagame selle 25 miljonit ära toetuste vahel ilma, et oleks ülemist ühikumäära piiri meile kehtestatud. Kui on ühikumäär ka kehtestatud, siis jääb vabasid vahendeid rohkem alles, kui 11,9 miljonit. Sest kolmandikul ei ole õigust otsetoetust üldse saada. Et me kunstlikult tõstaks ühikumäära arvestades, et meil jääks osa raha välja maksmata.

Seeder: tuleb vaadata, mida õigusaktid lubavad

Talvik: kui me tõstame, siis need numbrid võivad muutuda suuremaks. Taotlejad, kes praegu jäävad piiri alla ja vähendamisele ei lähe. Kui me kehtestame kõrgema ühikumäära, siis lähevad need ka üle piiri.

Ingver: jah, seda rohkem jääb vaba raha, kui on ühikumäär ees. Meil võib 25 asemel välja maksta 20 või 19. Praegu arvestame 25 miljoniga, mis me saame otsetoetusi, siis aasta lõpuks oleme fakti ees, et saime 19 miljonit ja siis ei ole meil ka sellele 6 miljonile mõistlikku katet ja raha võib haihtuda. Oleks hea, kui numbrid oleks enne välja arvatud ja me saame rääkida investeringumeetmest, kütuseaktsiisi kompenseerimisest ja millest iganes, et me vähemalt selle vähesegi 25 miljonit tegelikult kätte saaks.

Seeder: selleks on vaja muidugi eelnevalt väga täpselt teada neid arvestusi ja prognoose, milliseks meil olukord kujuneb.

Oopkaup: peame teadma täpselt taotleja suurust, tema kogutoetuse summat, sellest see kõik sõltub. Tegelikult enne 15. juunit meil seda kuidagi öelda ei õnnestu. Alles siis saame nõ toored andmed kätte.

Seeder: tuleb kindlasti vaidlusi, kas raha peab jääma põllumajandussektorisse. Täna on kokku lepitud nii Komisjoniga kui ka riigieelarve menetlemisel, et seda täiendavate otsetoetuste raha makstakse eelkõige top-up'iks. Kõik, mis üle jääb, ei ole mõeldud, et peab tingimata minema põllumajandussektorisse. Võime planeerida top-up'i 36 miljoni asemel 70 miljonit ja öelda, et

välja saame maksta ainult 19 ja ülejäänud peab jääma põllumajandussektorisse. Mõte on maksta ainult top-up'i ja Komisjoni poolt lubatud piirides. Kui kehtestatud piiri ületatakse ühe tootja kohta või jääb muudel põhjustel välja maksmata, siis see pole nii, et ülejäänud raha peab jääma põllumajandussektorisse. See on tõsine arutelu ja vaidluse koht.

3. Aktiivne põllumajandustootja – definitsioon ÜPP tuleviku määrustes – ülevaate andis Mai Talvik

Seeder: kuidas eraldada tulevikus aktiivsed põllumehed mitteaktiivsetest. Kuidas erisused teha nii, et see hakkaks toimima ja oleks õiglane, ega tekitaks mõttetut bürokraatiat.

Ingver: arvan, et 5000 eurot ei ole Eesti jaoks kõige sobilikum süsteem. Kui Komisjon on lihtsustatult arvestanud, et on 32 hektarit, siis tegelikult on ju see, et olenevalt pinna suurenemisest 2009 vs 2014 ja sellega, et otsetoetusteks makstakse 48% ja rohestamise eest veel 30% ehk tuleb veel 0.78ga läbi korrutada, siis on see umbes 44 ha maad, mis läheb erisuse alla ja Komisjon on ju andnud Eestile keskmiseks ettevõtte suuruseks 39 ha. Kui statistika järgi võtta, siis mahuksid kõik Eesti põllumehed selle alla. Minule meeldiks hektari piirang.

Piirimäe: kuni kolmel hektaril saab päris palju toota, kui kasvatada köögivilju aga eriti veel ürte jne. Olen näinud professionaalseid talusid, mis on alla 3 hektari. Põhiprobleem on see, kui põllumajandustootmise asemel heina purustatakse, mis siiani oli põhjendatud meede. Praegu on palju seda, et põldusid ei taheta välja rentida selle pärast, et toimub heina purustamine ja see takistab põllumajandustegevust. Mitte aktiivse põllumajandustootja defineerimise kaudu seda probleemi vähendada, vaid tuleks otsustavalt vähendada purustamistoetust. Ainult erandjuhtudel poollooduslikel aladel, kus see on väga põhjendatud ja teisiti majandamine poleks võimalik. 3 hektari nõue üksinda ei tarvitse sihile viia.

Herodes: arvan, et need kaks ja pool tuhat maaomanikku, kes taotleavad alla 3 hektarilise maa peale toetust, elavadki põhiliselt seal samas. Kui hakkame neid sundima oma maad rendile andma, siis ajame nad maalt ära. Mina seda õigeks ei pea. Teine küsimus on niitjad. Mina ei tea, et praegu keegi purustaks põllul heina. Kui purustatakse, siis looduslikel rohumaadel, mille pinda vähendada ei saa. Räägime praegu ainult sellest, et suured arvavad, et neil on vähe maad ja rendihinnad on kõrged, aga see ei ole praegu nii. Eestis on piirkondi, kus maad rendile anda ei ole siiani võimalik ja on piirkondi, kus rendihinnad on maakvaliteediga võrreldes tõusnud kõrgele. Aga on terveid valdasid, kus tänase päevani ei ole soovigi maad rendile võtta. Miks me peaks tegema üle Eesti ühesugused tingimused, kui terve Euroopa Liit on terve oma territooriumi peale kehtestanud päris õiglasel reeglid, ning need on ka PRIA jaoks soodsad. 5000 eurot piirmääraks võtta on täiesti loogiline. Aga see, et me võiks täiendavate otsetoetustega abistada just väiksemaid, kasvõi selleks, et saaksime oma aianduse ja juurviljasaadused ükskord käima. Ma ei leia, et siin oleks praegu midagi sellist, mida peaks muutma hakkama. Komisjoni poolt väljapakutu on piisav ja see toimiks.

Särgava: Euroopa Liidu määrust ei tasuks hakata ise rangemaks kirjutama, pärast oleme nendega ise hädas.

Seeder: olen veendumusel, et see definitsioon ei anna meile mitte midagi ja ei lahenda ühtegi probleemi. Passiivsete ja aktiivsete eraldamist me sellega ei saavuta.

Vingisaar: minu arvates aitab siin kõige paremini eraldada ikkagi põllumajanduslik käive.

Herodes: võib-olla peaks kontsentreeruma punktile 1b, kuna selles sõnastuses on kirjutatud, et põllumajandusmaad hoitakse karjatamiseks sobivas seisukorras. Siit saaks liikmesriik mingeid piiranguid panna. Minimaalne tegevus põllumajandusmaal, sinna saab panna minimaalse tegevuse juurde. Võib-olla peakski purustamise asemel jätma niitmine, energiahein on igal juhul vajalik.

Võiksime siin minna kompromissile. Peaksime jälgima teadlaste soovitusi.

Kallas: ükskõik, millised on aktiivse ja passiivse põllumehe tunnused, need peavad olema lihtsad, selged, mõõdetavad ja kontrollitavad. Mis puudutab käivet ja selle mõõdikuna kasutamist, siis Eesti oludes on see üks kõige lihtsamini muudetavaid ja manipuleeritavaid andmeid majandusaasta aruandes.

Seeder: Aktiivse põllumajandustootja eristamiseks ongi raske leida toimivat lahendust. Peame otsima veel lahendusi. Millised arengud toimuvad Nõukogus, Komisjoni määruse muutmisega seda ei oska veel öelda. Tundub, et see väljapakutud lahendus meil Eestis seda eesmärki ei taba, et toetused hakkaksid minema aktiivsetele tootjatele. Selleks on midagi muud vaja, mida me ka ise väga hästi välja pakkuda ei oska, nii et see oleks kontrollitav. Arvestada tuleb, et seda hakkavad kontrollima PRIA, hiljem Komisjoni audit. Me ei peaks bürokraatiat looma. Ka minule tundub, et põllumajandustoodangu käive hektari kohta võiks olla kõige normaalsem lahendus, juhul kui see käive oleks toimiv ja usaldusväärne. Peame teemaga edasi tegelema ja veel kohtuma. Ootame häid ettepanekuid.

Ingver: Riik tahab täiendavat maksutulu. Kui me nagunii 2014. aastal ja edasi arvestame tööjõu makse, siis me ei pea ühtegi täiendavat kriteeriumi, nagu käive, sisse tooma. Võib-olla aktiivse põllumajandustootja mõiste siduda tööhõive ja tööjõu maksudega, kuna me seda nagunii arvestama hakkame toetuste saamisel.

Kallas: kindel ja kontrollitav mõõdik on see küll, läbi Maksu- ja Tolliameti andmebaasi. See ei ole paha mõte.

Täiendav informatsioon kütuseaktsiisist:

Seeder: jõustub 1. jaanuarist nii nagu me siin eelmine kord rääkisime. Täna otsime riigis lahendusi, kuidas kütuse värvimine lõpetada. Põllutöödel on värvitud kütus lubatud ja mujal mitte.

Varblane: kirjutatud on, et värvitud kütust võib kasutada põllumajanduslikes masinates ükskõik mida tehes.

Sikk: seaduse muudatuses küll nii ei kehtestatud, et tööde pealt läks masinate peale see rõhuasetus. Selle võib üle kontrollida.

Seeder: selle vaatame üle.

Oopkaup: siinkohal võib ka rääkida eile toimunud lühikesest koosolekust Ivar Sikuga, mis puudutas põllumajanduslikuks kasutuseks mõeldud kütust ja kütuseaktsiisi. Üldine rahandusministri poolt välja öeldud suund on, et me peaks liikuma selles suunas, et kaoks ära erimärgistatud kütus. Eile arutasime, kas on üldse olemas võimalus, kuidas põllumajandussektor saaks kasutada vähendatud aktsiisimääraga kütust aga värvimata kujul. Põllumajandustootjatele on kehtestatud Eestis keskmine kasutatav kvoot, näiteks 150 liitrit hektari kohta, ja näiteks iga kvartal taotleb ettevõtja ülemäärast aktsiisimaksu Maksuametilt tagasi läbi oma maksukonto. Aasta lõpus teeks Maksu- ja Tolliamet kontrolli ja arvutuse, mis oleks seotud põllumajandustootja konkreetse tegevusega ehk aktiivsusega. Kas selline versioon võiks olla selline, millega põllumajandustootjad nõus on?

Ingver: Loodan, et selline süsteem ei käivitu nii pea, see on meile täiendavalt suur maksukoormus.

Piirimaa: Põllumehi peab toetama, sellisel juhul võiks praegune märgistamine olla hea mõte. Eesmärgiks on toetada põllumeest ja tootmist ja mitte seda, et tal oleks võimalik hästi palju odavalt kütust tarbida. Minu ettepanek on, et kütusetootus tuleks üldse ära kaotada ja see raha jagada põllumeestele teisiti. Sellega soodustaksime energia- ja kütuse tarbimise vähendamist. Ja kaudselt edendaksime põllumajandusmaa efektiivsuse kasutamist.

Särgava: kõige lihtsam ja parem oleks, kui pindalatoetusele lihtsalt üks osa juurde panna. Seda saab vastavalt valdkonnale reguleerida. Administreeritav oleks see raha pindalatoetuse kaudu.

Oopkaup: mina arvan jätkuvalt, et kui põllumajandussektoris kasutatava kütuse arvestus on eraldi teistest sektoritest, siis on võimalik põllumeestel aktsiisimäära osas astuda läbirääkimistesse rahandusministriga või maksukehtestajatega. Nii kaua, kuni ta on kõigi teiste valdkondadega koos, on aktsiisimäära muutmine kuskile suunda väga vähetõenäoline. See oleks põllumeeste huvi saada kütus eraldi skeemi alla.

Herodes: olen sama meelt, et selline toetuseliik võiks jääda eraldi, sest poliitiliselt on väga raske midagi muuta, et otsetoetustele midagi juurde lisada. Võiks ju olla elektronkaart, millega saaksime aktsiisibüroo kütust igast tanklast osta ja tasaarvestuse peaksid enda peale võtma tanklad. Ja oleks ka aastalimiit. Kes selle ületab, siis ostab aktsiisiga kütust või taotleb limiiti juurde.

Sikk: siin peaksime välja arvutama ka kulud, mis ühel või teisel variandil tekib. Peaksime kontrolli omama jooksvalt. Elektrooniline kaart on küll põllumehele lihtsamini kasutatav, aga kuidas tagada sellele jooksev kontroll.

Oopkaup: see on koht, kus Maksu- ja Tolliamet peaks arvutama, mismoodi see asi elektroonilise kaardi abil laheneb. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sõnul ei ole see ID-kaardi alusel lahendatav.

Pakkusin, et Maksu- ja Tolliamet vaataks aasta lõpus PRIAst saadud informatsiooni kohaselt, et kuidas põllumajandustootja kütust kasutas. Kui see on näha, siis on pärast selge, kui palju ta tegelikult oli õigustatud soodustust saama. Ideoloogiline mõte oli, et see töötaks samamoodi nagu täna tulumaksudeklaratsioon. Võiksite mõelda, et kas on mingi lahendus märgistatud kütuse asemele või ei ole.

4. Põllumajanduskultuuride klassifikaatori täpsustamine – ülevaate andis põllumajandusturu korraldamise osakonna põllumajanduse otsetoetuste büroo peaspetsialist Ragni Raiste

Oopkaup: kõige lihtsam on tabelit täita e-PRIAs.

Särgava: PRIA tõlgendused peavad minema kokku statistika omaga.

Ingver: kui räägime põllumajanduskultuuride loetelust, siis saan aru, et see on Euroopa Liidu poolt antud – kas me siin midagi muuta saame? Kaunvilja reall paistab, et seda võib kasvatada ainult seemneks. Miks ei võiks me liblikõielisi kasutada haljasväetiseks?

Oopkaup: Peaksime siia lihtsalt H tähe lisama, sellega ei tohiks probleemi tekkida. Võiksim pigem toetada sellist seisu, kus peaks kasutamise lahtrisse igal juhul mingi tähe märkima. Et asi oleks selge tuleks haljasväetiseks kasutatav tähistada V (– väetis) tähega

Mölder: Mais seemneks ei kõlba ja tuleks maha võtta.

Oopkaup: teeme nii, võtame maha ja jääb haljasmassiks.

Rand: Meie tahaks, et see tabel läheks veel pikemaks ning sisaldaks ka sordinime.

Ingver: hea, kui mais jääks haljasmassiks.

Varblane: jahimeestega läbirääkimisel jõudsim ka ulukite söödapõllu mõtteni. Peaks arvestama klassifikaatoris ka selle võimalusega. Selleks, et põllukahjustusi vältida, võiks toetada ka ulukite söödapõldude rajamist. Just nendel põldudel, mis on registris ja asuvad üksikute väikeste lappidena metsade sees, võiks sellist tegevust legaliseerida.

Oopkaup: Aitäh. Sulgeme siinkohal arutelu. Kui kellelgi on küsimusi või kui nõustajatel tekib küsimusi, püüame rääkida selle aasta sees üle – 20. detsembril on tulemas suur nõustajate kohtumine.

Kui kellelgi ei ole rohkem küsimusi, siis tänan kõiki.

(allkirjastatud digitaalselt)
Helir-Valdor Seeder
Nõukogu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Stranberg
Protokollija